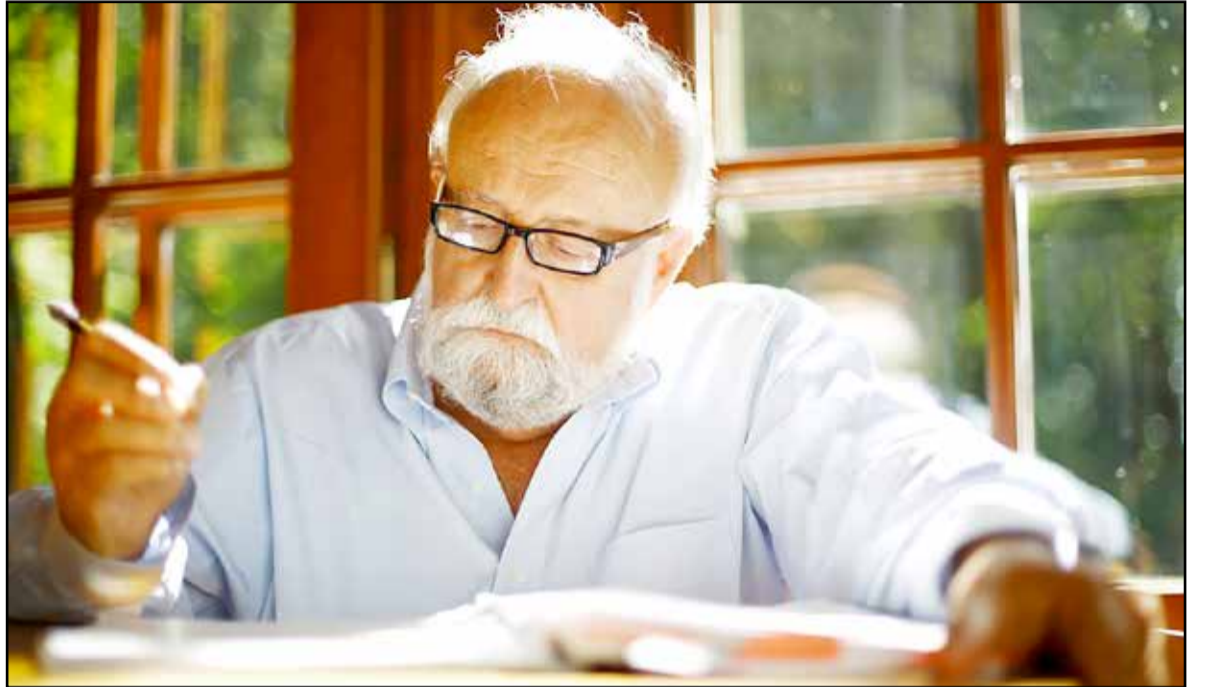

در رثای مرثیه‌سرای قرن بیستم

آفرینش موسیقی از دل فاجعه

امیر بکان، آهنگساز و مدرس دانشگاه

ارمغان آورد. البته همگان پندرسکی را با اثر *Threnody for Victims of Hiroshima* یا «مرثیه ای برای قربانیان هیروشیما» می‌شناسند. اثری برای ۵۲ ساز زهی (ارکستر زهی متشکل از ویولن اول‌ها، ویولن دوم‌ها، ویولاها، ویولن سل‌ها و کنترباس‌ها) که در سال ۱۹۶۰ تصنیف شده‌است.

این اثر با توجه به موضوعات و مصائب پس از جنگ جهانی دوم که خود او و خانواده‌اش از نزدیک جنگ را لمس کرده بودند و در پی اعلام شکست ژاپن، یکی از طرفهای درگیر در جنگ و البته پس از بمباران اتمی آمریکا در دو شهر هیروشیما و ناگازاکی، نوشته و به عنوان یک اثر هنری، تابلویی موسیقایی است از رنج کشیدن و کشتن شدن صدها هزار انسان بی‌گناه و مصائب پس از آن و آثار روانی و جسمی بسیار که تأثیرات منفی آن تاکنون پابرجاست. این اثر یکی از آوانگارترین آثار موسیقی پروگراماتیک قرن بیستم است که در آن پندرسکی با بیانی بسیار انتزاعی و

کریستف پندرسکی *Krzysztof Penderecki* آهنگساز و رهبر ارکستر پرواژه لهستانی و از پیشروترین و آوانگارترین موسیقی دانان معاصر، در ۲۹ مارس ۲۰۲۰، چهره در نقاب خاک کشید.

۲۳ نوامبر ۱۹۲۳ در شهر دبیکار در لهستان متولد و فارغ التحصیل رشته آهنگسازی از مدرسه موسیقی کاراکو در سال ۱۹۵۸ و البته به‌عنوان پروفسور رشته آهنگسازی تا پایان بازنشستگی در همین مدرسه موسیقی مشغول به تدریس شد و در سالیان بعد به عنوان استاد مدعو در دیگر دانشگاه‌های اروپا و آمریکا دعوت گردید.

آوازه او در سال ۱۹۵۹ درست یکسال پس از فارغ التحصیلی با نوشتن اثری به نام *Strophes* برای آنسامبل ۱۰ نفره و آواز سیران، بر سر زبانها افتاد که جایزه اول آهنگسازی در فستیوال موسیقی ورشو را برای او به

دنگ و دونگ

کنسرت‌های آنلاین مشخص ساخت

چه کسی اهل قیچی نیست

بیتا باری

بهار امسال که هر چند هوای بهاری همراه با باران‌های چند هفته‌ای، خود را به رخ کشیده است زیبایی دیگری می‌توانست در یادها رقم بخورد اما از آنجا که بیماری عالم‌گیر کرونا قویتر از هر چیزی بوده است همه را به خانه‌ها تبعید کرده تا دست کم از شر این بیماری در امان بمانند. این در خانه ماندن هر چند برای سلامت جان و جان سالم به در بردن است اما ممنوعیت دیدارها و حضور در اجتماع و تحمیل حبس خانگی برای همگان نوعی ناراحتی روحی را به بار آورده است و از این رو در نبود آمد و شد، شهرداری تهران با هماهنگی با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تصمیم به اجرای کنسرت‌های بدون حضور مخاطب با بخش آنلاین و زنده کرد تا مردم در خانه‌هایشان از شبکه‌های مجازی مخاطب کنسرت‌ها باشند و اینگونه اندکی از مرارت ماندن در قرنطینه و تحمل چهار دیواری خانه بکاهد. اما از آن روی که موسیقی همیشه امر مهمی در این چهار دهه بوده است اما و اگرها و مگوهای زیادی در این

با بکار گرفتن فواصل میکرو و نتال یک چهارم و اکورد های خوشه‌ای اکلاستر، و بهره‌گیری از تکنیک گلیساندو، توانسته فضایی آخرا زمانی، وهم‌آلود و مرموز را تصویر کند که بسیار تأثیر گذار بوده و شنونده را متأثر می‌سازد.

او آهنگسازی توانا در نوشتن موسیقی با فرم‌های گوناگون کلاسیک و مدرن قرن بیستمی بود، چنانچه نگاهی به آثار او داشته باشیم، طیفی از موسیقی مذهبی به سبک باروک و موسیقی مکتب سیرال، سریالیسم، آثار ملودیک و رمانتیک، کنسرتو برای سازهای مختلف مثل: دو ویولن کنسرتو، کنسرتو برای هورن، ویولا کنسرتو، چند سمفونی و اپرا و قطعات بی‌شمار موسیقی آوازی و سازی در کارنامه کاری او ثبت است، گرچه او به عنوان یک آهنگساز معاصر و پیشرو به شمار می‌رود. در بعضی آثار مثل کنسرتو هورن و کنسرتو ویولن شماره ۱ مقدمه بسیار پست رمانتیک و در بخش شروع پارت ویولن مدرن و معاصر و در

مرثیه‌ای برای قربانیان هیروشیما و کنسرتو ویولن شماره ۲ بسیار آوانگار. این نشان از تجربه عمیق او در سالیان تحصیل و تدریس به عنوان معلم آهنگسازی نشأت می‌گیرد و او همانطور که مسلط به نوشتن آثار با فرم‌های متداول کلاسیک مثل کنسرتو و سمفنی و اپراست در فرم‌های آزاد و مدرن هم حرف‌های زیادی برای گفتن دارد.

بیان او در موسیقی بسیار ترازیک است چنان که در اثر کنسرتو برای ویولا می‌توان این حس ترازیک و البته ملانکولیک را در طول قطعه و موومان‌های دوم و سوم و پنجم این کنسرتو شنید و به جرات می‌توان ادعان کرد بعد از کنسرتو ویولا بلا توک، این کنسرتو ویولا از زشمندترین و تکنیکال‌ترین کنسرتو ویولاست.

در سمفونی‌ها که شامل ۸ سمفنی است بیان موسیقایی مدرن او با حالت ملانکولیک اختصاصی او در هر تمپه می‌شود و آثار منحصر به فردی را از

جنبه هارمونی و موسیقی پلی فونیک معاصر به وجود می‌آورد. یکی از متفاوت‌ترین آثار او سمفونی شماره ۸ است که یک سمفونی پروگراماتیک در ۱۲ اپیزود است که هر اپیزود بر مبنای آواز (سپران، متروسپران و باریتون) نوشته شده به همراهی گروه کر و آوازها حالت‌های کلیسایی که اما بیانی مدرن دارند و از بابت ارکستراسیون و سازآرایی نیز اثر متفاوتی ست در کارهای او، البته به‌زعم دیدگاه منتقدین در قسمتهایی شباهتهایی از نظر ساختاری و نه محتوایی با اثر منظوم سمفونیک آوازی «کارمینا بورانا» اثر کارل ارف دارد ولی از منظر محتوایی و متریال بیان موسیقی معاصر خود را ادا است که پندرسکی معمولاً به این روش ملودی‌ها را در هم تنیده و در شخصیت پردازی سازها از سونوریت‌های جدیدتر و ترکیب و امتزاج سازها در گروه‌های بادی و زهی و تکنیک‌های به‌روزتری استفاده می‌کند و این نیز به تجربه غنی او بازمی‌گردد.

در دهه هفتاد میلادی او با توجه به مطالعات در زمینه فلسفه موسیقی و توجه به مکاتب موسیقی آوازی رنسانس و موسیقی مذهبی آثار زیادی را برای گروه کر و ارکستر تصنیف نمود مثل قطعات:

Dies Irae, Magnificat, Canticum Canticorum, Salomonis (Song of Song)

چنانچه در اثر *رکویم* لهستانی این موضوع کاملاً مشهود است. از آثار موسیقی پندرسکی در صنعت سینما هم به‌عنوان موسیقی اقتباسی استفاده‌های زیادی شده است؛ از نمونه‌های آن می‌توان به فیلم‌های «جن گیسر» - به کارگردانی ویلیام فریدکین در ۱۹۷۳ که در آن از کوارتت زهی و کتان برای ارکستر بخشهایی از کنسرتو ویولن سل، فیلم «درخشش» به کارگردانی استنلی کوپر یک در ژانر وحشت و همچنین کارگردان پرواژه سینما دیوید لینچ نیز از آثار این آهنگساز

بیان او در موسیقی بسیار ترازیک است چنان که در اثر کنسرتو برای ویولا می‌توان این حس ترازیک و البته ملانکولیک را در طول قطعه و موومان‌های دوم و سوم و پنجم این کنسرتو شنید و به جرات می‌توان ادعان کرد بعد از کنسرتو ویولا بلا توک، این کنسرتو ویولا از زشمندترین و تکنیکال‌ترین کنسرتو ویولاست

بزرگ در فیلم «قلب وحشی» استفاده شایانی کرده است و طبق گفته‌های لینچ: «گویی این موسیقی برای این فیلم نوشته شده است.»

در مورد این آهنگساز بزرگ معاصر و تفسیر آثار از زشمنداومی توان ساعتها روز و هابحث و صحبت کرد ولی آنچه مشهود است فرهنگ میراث شنیداری جهان مولف بزرگی را از دست داده که توانسته در دوره معاصر، قرن بیستم و بیست و یکم، هدایای ارزشمندی را به حافظه شنیداری بشریت تقدیم کند.

نوع تفکر و فلسفه ذهنی او در پدید آوردن آثار مختلف در فرم‌های گوناگون نشان از دغدغه‌مندی پندرسکی در مواجهه با رویدادهای مختلف اجتماعی داشته و این برانگیختگی و تأثیرات را می‌توان در آثار متفکرانه او جستجو کرد. چنانچه نقل شده است از آنه سوفی موتر، ویولونیست برجسته آلمانی، که در بیست و چهار سالگی افتخار آنرا داشته، در کنسرتی، کنسرتو ویولن پندرسکی را به رهبری ایشان بنواز دواز این اتفاق به نیکی یاد می‌کند.

او در کارنامه هنری خود چند دکترای افتخاری و جوایزی همچون جایزه «گرمی» را در سال‌های ۱۹۸۷ و ۱۹۹۸ دارد.

نوا

کنسرت آنلاین بوجلی

آندره بوجلی، خواننده تنور، یکی از پرواژه‌ترین خواننده‌گان جهان، امشب یکشنبه ۲۴ فروردین ماه کنسرتی را بدون مخاطب به صورت آنلاین به روی سن خواهد برد.

پخش زنده این کنسرت در سراسر دنیا بر روی وب‌سایت «یوتیوب» قابل مشاهده است. برای مخاطبان ایرانی این کنسرت از ساعت ۲۱:۳۰ به وقت تهران هم‌زمان با پخش آنلاین قابل دیدن است. این خواننده نابینای خوش صدا برای امیدواری جهانی این کنسرت را با نام «موسیقی برای امید» در کلیسای دثومو شهر میلان ایتالیا اجرا خواهد کرد.

ضمناً برای این کنسرت از هشتگ «با من در خانه بمانید» استفاده کرده است.

کنسرت آنلاین دنیل برن بوم

دنیل برن بوم، رهبر پرواژه ارکستر و پیانیست، در اقدامی برای تمام مردم جهان که در مواجهه با بیماری کرونا در قرنطینه هستند کنسرت آن آنلاین داد.

او شامگاه جمعه، دهم آوریل، در سالن تازه تاسیس «پیر بولز» برلین، قطعه «وار یاسیون‌های دیابلی» از ساخته‌های بتھوون برای پیانو را اجرا کرد و به‌صورت آنلاین از روی سایت «یوتیوب» برای جهان پخش شد.

اجرائی که بعد از سه شب اجرای آنلاین ارکستر سمفونیک برلین در ماه مارس گذشته مهمترین کنسرتی بوده است که به صورت رایگان مشاهده آن برای همگان فراهم آمده است. البته در شبهای ۱۳، ۱۷، ۱۹ و ۲۴ آوریل راس ساعت ۱۹ به وقت برلین، دوباره اجراهایی از برن بوم بر روی یوتیوب به‌صورت زنده پخش خواهد شد.

جناب خان؛ مشکل مجوز کنسرت شریفیان

محسن شریفیان از ابتدای اجرایش جمعه شب گذشته در نوروز خانه، کنسرت آنلاین، خبر از سوپرایزی راداشت که ظاهراً جناب خان بود.

در اواسط برنامه پرسید: «چیزی شده؟» و گفتند: «یک قطعه دیگر بخوان تا بعد». شریفیان هم گفت: «یک قطعه دیگر می‌خوانم ولی اگر اجازه حضور جناب خان را ندهید اجرا را لغو می‌کنم.»

بعد از قطعه بعدی به او گفتند که برای جناب خان مجوزی از سوی شهرداری اخذ نشده و او اجازه ندارد روی صحنه بیاید. شریفیان هم گفت: «ما برای شاد کردن مردم اینجا هستیم و اگر اجازه ندهید کنسرت را لغو می‌کنم.»

اجازه داده نشد تا شریفیان از صحنه پایین بیاید و سامانه پخش آنلاین هم آگهی پخش کند؛ پس از قطع کنسرت، یک ساعت و نیم بعد اجرا با حضور جناب خان از سر گرفته شد و مسئولین شهرداری کوتاه آمدند تا کنسرت برگزار شود.

جناب خان و شریفیان و گروه لیان اجرا کردند در حالی که سامانه اصلی کنسرت آنلاین شهرداری ۱۵ دقیقه اول اجرای دوم را پخش نکرد و فقط از لایو اینستاگرام شریفیان پخش شد. ولی در ادامه این سامانه هم اجرا را پخش کرد.

آن هم زمانی که در بالاترین سطح نزدیک به ۸ هزار بیننده هم‌زمان در حال استفاده از بستر وب برای دیدن این رویدادها بودند. در صورتی که اگر نقض زیرساخت فنی و مشکلات اینترنتی (مشترکین خانگی و موبایل) نبود این رویداد کیفیت به مراتب بهتری می‌داشت. کافی است کنسرت‌های آنلاین نوروز خانه را مقایسه کنید با بیننده میلیونی اجرای زنده ارکستر فیلارمونیک برلین در ابتدای سال نو، که به رهبری سیمون رتل و بدون تماشاچی برگزار شد و به‌صورت رایگان و زنده از وب‌سایت رسمی این ارکستر برای همه دنیا قابل مشاهده بود. کیفیت تکنولوژی به کار گرفته شده و پشتیبانی مرورگرهای گوشی‌های موبایل سامسونگ از این رویداد قابل مقایسه با کیفیت نازل آنچه در نوروز خانه اتفاق افتاد نیست، ضمن آنکه بیشتر مردم از